

Vyučovací předmět: **ČESKÝ JAZYK A LITERATURA**

A. Charakteristika vyučovacího předmětu.

a) Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru **Český jazyk a literatura** jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech poznávání. V tom spatřujeme hlavní specifikum výuky českého jazyka a zároveň důvod, proč tento vzdělávací obor nepodceňovat a věnovat mu maximální možnou pozornost. Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko – kulturní vývoj lidské společnosti. Při realizaci daného vzdělávacího oboru se vytvářejí předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí vyjadřovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích, aby volili jazykové prostředky adekvátní vzniklé situaci a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama jako nedílné součásti tohoto světa.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru **Český jazyk a literatura** má komplexní charakter, ale pro přehlednost je rozdělen do tří složek:

- a) Komunikační a slohová výchova
- b) Jazyková výchova
- c) Literární výchova.

V *Komunikační a slohové výchově* se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu, vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. Ve vyšších ročnících se učí také posuzovat jazykové prostředky textové výstavby a kompozici textu.

V *Jazykové výchově* žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídit je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

V *Literární výchově* žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy a žánry, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Zejména ve vyšších ročnících se však nelze spokojit s pouhým konstatováním, zda přečtený text působil na žáky pozitivně, či negativně, co se jim v daném textu líbilo, popř. nelíbilo, ale je třeba rozvíjet schopnost jejich argumentace pro podepření vyřčeného názoru. V rámci této složky vyučovacího oboru se žáci dále učí odlišit literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a v konečné fázi i případné vlastní produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život.

Tři vyučovací hodiny, které jsou našemu předmětu vyhrazeny v rámci disponibilní časové dotace, využijeme pro **realizaci průřezových témat a cílů literární výchovy**. V době počítačů, internetu, sociálních sítí a počítačových her jsou totiž pro mnohé žáky hodiny literární výchovy jedinou příležitostí, jak poznat hodnotnou literaturu, orientovat se v ní a porozumět jí. Výuka předmětu český jazyk probíhá většinou ve třídách. Základní formou realizace všech složek vyučovacího předmětu Český jazyk je vyučovací hodina, která je s ohledem na probírané učivo vhodně doplňována různými programy z oblasti audio a video, popřípadě návštěvou knihovny či divadelního představení.

Vzhledem k tomu, že jsme se na naší škole rozhodli zařadit všechna průřezová témata formou integrace do jednotlivých vyučovacích předmětů, objeví se tato témata přirozeně také ve vzdělávacím obsahu vyučovacího předmětu **Český jazyk**. Konkrétně jsou níže zařazena ve vzdělávacím obsahu našeho vyučovacího předmětu tato průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Multikulturní výchova

Mediální výchova

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení **klíčových kompetencí** tím, že vede žáka k:

- chápání českého jazyka jako svébytného historického jevu, v němž se odráží historický a kulturní vývoj národa, a tedy jako významného sjednocujícího činitele národního společenství a jako důležitého a nezbytného nástroje celoživotního vzdělávání
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku a jeho chápání jako potenciálního zdroje pro rozvoj osobního a kulturního bohatství
- vnímání a postupnému osvojování jazyka jako bohatého mnohotvárného prostředku k získávání a předávání

informací, k vyjádření jeho potřeb i prožitků a ke sdělování názorů

- zvládnutí běžných pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku v rámci interkulturní komunikace
- samostatnému získávání informací z různých zdrojů a k zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny i s texty různého zaměření
- získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sebe sama
- individuálnímu prožívání slovesného uměleckého díla, ke sdílení čtenářských zážitků, k rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založeným na uměleckém textu a k rozvíjení emocionálního a estetického vnímání.

b) Výchovné a vzdělávací strategie

Klíčové kompetence	V tomto předmětu budou učitelé pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí využívat zejména tyto strategie:
Kompetence k učení	➤ vést žáky k samostatnému vyhledávání informací v základních jazykových, literárněvědných, literárněhistorických a literárně teoretických příručkách, jejich třídění a zpracování ➤ předkládat žákům dostatek informačních zdrojů a impulzů ➤ používat pozitivní motivaci jako jeden ze základních postupů pro vytváření trvalého zájmu o studium mateřského jazyka a literatury ➤ umožňovat žákům hodnotit výsledky svého učení a vlastní pokrok, navozovat situace pro hodnocení žáků navzájem a autokorekci chyb ➤ podporovat účast žáků ve vědomostních i interpretačních soutěžích (především Olympiáda v českém jazyce a různé úrovně recitační soutěže)
Kompetence k řešení problémů	➤ vést žáky k aktivnímu přístupu k řešení problémů, k respektování názorů druhých, k diskuzi, k vyjádření vlastního postoje podepřeného přesvědčivou argumentací ➤ při řešení jazykových rozborů nabízet žákům problémové úlohy, které mohou mít více řešení, vést výuku tak, aby žáci sami hledali různá řešení a dokázali je obhájit ➤ klást důraz na analýzu přečtených textů a kritické posouzení jejich obsahu

	➤ spolu s žáky řešit problémové situace, které vznikají v hodinách českého jazyka i mimo ně ➤ ukazovat žákům různé zdroje informací, které mohou vést k řešení problémů ➤ zařazovat do výuky problémové a netradiční úlohy z testů (Kalibro, Scio, Cermat ...) a zadání Olympiády v českém jazyce
Kompetence komunikativní	➤ vést žáky k přesnému a logicky uspořádanému vyjadřování či argumentaci, naslouchání názorům jiných a obhajování názorů vlastních ➤ v hodinách českého jazyka i mimo ně směřovat žáky ke vhodné komunikaci se svými spolužáky i učiteli ➤ vést žáky k využívání všech dostupných informačních a komunikačních médií ➤ podněcovat žáky k účasti na tvorbě článků z dění ve škole na webových stránkách školy ➤ realizovat vystoupení žáků pro školu a veřejnost ➤ zejména v hodinách slohové a komunikační výchovy navozovat situace, ve kterých jsou žáci vedeni ke komunikaci s lidmi různými prostředky (ústně, písemně, telefonicky, po internetu) a upozorňovat na možná rizika při komunikaci s cizími lidmi ➤ motivovat žáky k účasti na recitačních přehlídkách ➤ zapojovat žáky do přípravy relací ve školním rozhlasu (významné dny, svátky)
Kompetence sociální a personální	➤ při řešení problémů i posuzování standardních situací v hodinách českého jazyka používat metody kooperace i týmové spolupráce ➤ směřovat žáka ke schopnosti střídat role ve skupině, požádat o pomoc a radu, vysvětlení společných úkolů, ocenit kvalitnější postupy řešení svých spolužáků a chápat význam a efektivnost spolupráce ➤ posilovat sebedůvěru žáka a jeho samostatný rozvoj ➤ vytvářet konkrétní úkoly pro různé skupiny žáků ➤ uplatňovat individuální přístup k žákům nadaným a mimořádně nadaným (rozšiřující úkoly) i k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami s příslušnými podpůrnými opatřeními (např. úlevy při psaní diktátů a pravopisných cvičení – žáci pouze doplňují do předtištěných textů)

Kompetence občanské	➤ podporovat účast žáků na kulturních a společenských akcích ➤ podněcovat žáky k důslednému plnění povinností ➤ vést žáky k toleranci, úctě a respektování individuálních rozdílů mezi lidmi ➤ pomocí konkrétních ukázek z literatury žákům vštěpovat zásady mezilidských vztahů a společenské normy, předkládat příklady morálního chování i nemorálního přístupu ➤ podporovat u žáků projevování pozitivních postojů k uměleckým dílům, k ochraně kulturního dědictví a ocenění našich tradic ➤ respektovat věkové, intelektové, sociální a etnické zvláštnosti žáka
Kompetence pracovní	➤ navozovat dostatek modelových situací, které povedou žáky k ověřování svých znalostí a dovedností v praxi (např. návštěva knihovny, divadelního představení aj.) ➤ vést žáky ke zvládnutí formální i obsahové stránky při vyplňování důležitých tiskopisů, při písemné i ústní komunikaci s úřady a dalšími institucemi (např. různé druhy životopisů, vyplňování dotazníků aj.) ➤ upevňovat obecné zásady bezpečnosti a hygieny práce, ochrany zdraví, životního prostředí, kulturních a společenských hodnot ➤ podporovat propojení poznatků z jazykové výuky s prací na počítači
Kompetence digitální	➤ vést žáky k využívání digitálních technologií pro školní práci ➤ podporovat u žáků tvorbu a úpravu digitálního obsahu v různých formátech ➤ podněcovat žáky k získávání potřebných informací z různých digitálních zdrojů ➤ vést žáky k dodržování autorských práv, ochraně osobních údajů a vlastní bezpečnosti

B. Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Komunikační a slohová výchova
Výstupy RVP ZV:
žák ➤ odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáním s dostupnými informačními zdroji ➤ rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru ➤ rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj ➤ dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci ➤ odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru ➤ v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči ➤ zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu ➤ využívá základy studijního čtení – vyhledává klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát ➤ uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování ➤ využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů

6. ročník

Výstupy	Učivo	Mezipředmětové vztahy (MPV) Průřezová témata (PT)
Žák ➤ sestaví větnou a heslovitou osnovu ➤ používá vhodné jazykové prostředky ➤ dodržuje časovou posloupnost ve vypravování ➤ zpracuje jednoduché vypravování na dané téma	Vypravování • osnova vypravování – větná, heslovitá • jazykové prostředky vypravování • časová posloupnost ve vypravování	PT: Osobnostní a sociální výchova – tem. okruh: Sebepoznání a sebepojetí (já jako zdroj informací o sobě); Komunikace (monologická forma)
➤ sestaví osnovu popisu ➤ přehledně člení popis ➤ vysvětlí funkce popisu ➤ zpracuje popis předmětu a popis pracovního postupu	Popis • osnova popisu • funkce a druhy popisu • popis předmětu • jednoduchý popis pracovního postupu	MV: Popis pracovního postupu žáci pořizují na základě laboratorní práce z fyziky nebo přírodopisu (popř. mohou popsat postup při výrobě nějakého předmětu v pracovním vyučování)
➤ rozliší zprávu od komentované zprávy a komentáře ➤ vyloží funkci oznámení a jeho odlišnosti od zprávy ➤ vyhledá v tisku zprávu a oznámení ➤ zpracuje zprávu a oznámení	Jednoduché komunikační žánry • jazykové prostředky zprávy a oznámení • obsah zprávy a oznámení • vyhledávání zpráv na dané téma v tisku • odlišnosti zprávy a oznámení	PT: Mediální výchova – tem. okruhy: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení (rozlišování zpráv bulvárních a společensky významných); Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality (rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem)

➤ vyhledá klíčová slova ➤ formuluje hlavní myšlenky textu ➤ zpracuje jednoduchý výtah z odborného textu libovolné učebnice pro 6. ročník	Výtah a výpisky • forma výpisků (heslovité, větné); důraz na jednotnost formy • funkce výpisků • jednoduchý výtah z odborného textu	MPV: Výtah žáci pořizují podle svého zájmu z učebnice dějepisu, zeměpisu či přírodopisu, a to z učiva, které již bylo v tomto školním roce v rámci příslušného předmětu probráno
➤ rozliší subjektivní a objektivní sdělení ➤ využije poznatky o jazyku a stylu pro dopis soukromý a úřední ➤ zpracuje osobní dopis	Dopis • dopis soukromý – forma, jazykové prostředky • dopis úřední – forma, jazykové prostředky (věcnost, stručnost, spisovný jazyk)	VVP: formální úprava písemných materiálů, požadované náležitosti úředního dopisu
➤ vyplní jednoduchý tiskopis v souladu s požadavky administrativního stylu	Vyplňování jednoduchých tiskopisů • poštovní poukázky • podací lístek • příkaz k úhradě, objednávka	

7. ročník

➤ vytvoří osnovu popisu ➤ přehledně a logicky sestaví text popisu pracovního postupu	Popis • popis statický a dynamický • osnova popisu • jazykové prostředky popisu	MPV: Výtvarná výchova – objasnění druhů výtvarných technik a využití dalších informací získaných v hodinách VV, jež
---	--	--

➤ charakterizuje zvláštnosti popisu uměleckého díla ➤ zpracuje popis obrazu	• popis pracovního postupu • popis uměleckého díla (obraz – jednotlivé plány obrazu)	jsou nutné k vytvoření popisu uměleckého díla
➤ rozliší charakteristiku přímou a nepřímou ➤ v textu vyhledá příklady charakteristiky přímé a nepřímé ➤ při charakteristice používá rčení a přirovnání ➤ zpracuje charakteristiku literární postavy	Charakteristika • charakteristika vnitřní a vnější • charakteristika přímá a nepřímá • charakteristika literární postavy • jazykové prostředky (rčení, přirovnání) • úloha charakteristiky v literárním díle	PT: Osobnostní a sociální výchova – tem. okruh: Poznávání lidí (rozvoj pozornosti vůči odlišnostem lidí, chyby při poznávání lidí)
➤ využívá jazykových prostředků adekvátně dané situaci (jazykové prostředky citově zabarvené x neutrální) ➤ zpracuje jednoduché líčení	Líčení • líčení = subjektivně zabarvený popis • jazykové prostředky líčení • líčení v krásné literatuře	MPV: Před vlastním vypracováním líčení se žáci seznámí s ukázkami líčení z krásné literatury
➤ uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel ➤ zpracuje výtah z daného textu	Výtah • hlavní myšlenky textu • jazykové prostředky výtahu • funkce výtahu	
	Administrativní styl	VVP:

➤ sepíše žádost na dané téma ➤ sestaví vlastní životopis ➤ zpracuje životopis známé osobnosti a	• forma a jazykové prostředky žádosti • forma a jazykové prostředky životopisu (vlastního, rodinného příslušníka, známé osobnosti) • profesní životopis	Formální úprava písemných materiálů
➤ sestaví osnovu heslovitou či větnou ➤ převypráví úryvek z knihy nebo scénu z filmu či divadelní hry	Vypravování • osnova vypravování • vypravování ukázky z knihy, scény ze hry nebo filmu • tvořivá práce s textem	MPV: Pro vypravování vybereme film nebo knihu, jejichž obsah se týká učiva literární výchovy nebo dějepisu
➤ formuluje základní rozdíly mezi projevem mluveným a psaným	Shrnutí učiva 7. ročníku • projev mluvený a psaný • úloha komunikace • formy komunikace	

8. ročník

➤ zpracuje charakteristiku literární (divadelní, filmové) postavy dle vlastního výběru ➤ vhodně používá rčení a přirovnání	Charakteristika literární postavy • zvláštnosti charakteristiky literární postavy • jazyk charakteristiky – rčení, přirovnání	MPV: Žáci využívají poznatky získané v hodinách literární výchovy
---	---	---

➤ vyhledá subjektivně zabarvený popis v krásné literatuře ➤ najde typické prvky líčení a vhodně je použije ve vlastním textu ➤ zpracuje líčení na jedno ze tří daných témat	Líčení • subjektivně zabarvený popis • rozdíly mezi popisem prostým a subjektivně zabarveným • využití metafor, personifikace a dalších uměleckých prostředků líčení	MPV: Přímá návaznost na učivo literární výchovy jak z hlediska obsahového, tak z hlediska terminologického (metafora, metonymie, personifikace, ...)
➤ zdůvodní příslušnost výkladu k odbornému stylu ➤ používá jazykové prostředky typické pro odborný styl ➤ v odborném textu vyhledá podstatu, vznik a vývoj jevů ➤ zpracuje výklad na dané téma (po domácí přípravě);	Výklad • úvod do slohového útvaru • jazyk a kompozice výkladu • užití odborné terminologie ve výkladu • vypracování výkladu na dané téma (po domácí přípravě)	MPV: Jako téma výkladu zvolíme náměty ze tří různých vyučovacích předmětů tak, aby byly zastoupeny přírodní i společenské vědy, a žákům dáme vybrat obor, který je jim nejbližší (např. přírodopis, fyzika, dějepis)
➤ vyhledá v textu odpověď na zadanou otázku ➤ posoudí, zda daná informace vyplývá nebo nevyplyvá z textu ➤ vyhledá klíčová slova textu ➤ přehledně zachytí výstavbu celého textu ➤ zpracuje výtah z textu učebnice zeměpisu nebo dějepisu	Výtah • funkce výtahu • jazykové prostředky výtahu • zdůraznění rozdílu mezi výtahem, osnovou a výpisky • citát a jeho využití ve výtahu	VVP: Věcné čtení a naslouchání

➤ zdůvodní a respektuje základní odlišnosti mezi výkladem a úvahou ➤ zpracuje jednoduchou úvahu na dané téma (výběr alespoň ze tří témat)	Úvaha • úvod do slohového útvaru • rozdíly a společné znaky úvahy a výkladu • uplatnění úvahy, jazyk úvahy • příslušnost k slohovému postupu úvahovému (= nejnáročnější slohový postup)	
➤ přiřadí přečtený text správně k příslušnému funkčnímu stylu ➤ využívá jazykové prostředky adekvátní různým funkčním stylům ➤ zdůvodní a respektuje specifika projevů psaných a mluvených	Styl jazykového projevu podle funkce a formy • cíl a zaměření jazykového projevu • rozlišení základních funkčních stylů (styl prostě sdělovací, administrativní, odborný, publicistický a umělecký) • rozlišení stylů podle formy (projevy mluvené a psané) • jazykové prostředky a jejich využití v různých stylech (slova slohově neutrální x zabarvená, termíny)	

9. ročník

➤ najde stylistickou chybu a opraví ji ➤ rozlišuje základní slohové postupy a útvary na základě jejich charakteristických znaků	Slohové postupy a útvary • přehled a příklady slohových postupů a útvarů • cvičení zaměřená na rozpoznání slohových postupů a útvarů	
--	---	--

➤ uspořádá úryvky tak, aby dávaly smysl a aby byla dodržena textová návaznost ➤ k vybraným výrazům najde vhodná synonyma ➤ odlišuje spisovný a nespisovný projev ➤ vhodně užívá spisovné jazykové prostředky, v opodstatněných situacích používá i jazykové prostředky nespisovné (např. tam, kde je nespisovná mluva prostředkem charakteristiky postav, které ve vypravování vystupují)	Vypravování • zopakování a shrnutí charakteristických znaků vypravování jako slohového útvaru • důraz na užití výstižných dějových sloves a přímé řeči ve vypravování • reprodukce úryvku z knihy, scény z filmu nebo divadelní hry	VVP: Pěstování kultivovaného mluveného projevu (vypravování formou mluvního cvičení)
➤ dodržuje logickou návaznost jednotlivých složek popisu pracovního postupu ➤ používá přesné a jednoznačné pojmenování s využitím odborné terminologie příslušného oboru ➤ v líčení využívá básnické obraty a výrazy ➤ zpracuje popis pracovního postupu nebo subjektivně zabarvený popis (možnost výběru z několika témat)	Popis a charakteristika • druhy a funkce popisu (shrnutí poznatků z předchozích ročníků) • popis pracovního postupu • subjektivně zabarvený popis • charakteristika – typické znaky • charakteristika v krásné literatuře, rozbor jejích znaků	MPV: Při charakteristice literární postavy i při líčení je vhodné využít témata, které jsme probrali nebo právě probíráme v literární výchově

➤ dodržuje předepsané normy administrativního stylu v oblasti věcné i formální, důsledně používá pouze neutrální jazykové prostředky ➤ používá zhuštěné vyjádření, ustálené formulace a obraty	Administrativní styl • různé formy životopisu a jeho praktické využití • příklady a způsob vyplňování různých tiskopisů	VVP: Formální úprava písemných materiálů MPV: Návaznost na učivo občanské výchovy
➤ v připraveném mluveném projevu vhodně užívá všech prostředků řeči ➤ uspořádá informace s ohledem na účel textu ➤ dodržuje pravidla mezivětného navazování	Výklad a výtah • shrnutí poznatků o výkladu a výtahu z předcházejících ročníků • výklad na volné téma (podle zájmu a dispozic žáků) – mluvená podoba	VVP: Pěstování kultivovaného mluveného projevu
➤ vhodnými jazykovými prostředky vyjádří svoje myšlenkové pochody ➤ odlišuje fakta a objektivní náhled od názoru subjektivního ➤ zpracuje úvahu na dané téma (výběr z několika témat)	Úvaha • rozšíření poznatků o úvaze z 8. ročníku • rozbor příkladů úvahy z literatury a tisku • příprava úvahy na dané téma formou mluvního cvičení a její přednesení s oporou o text • příprava písemné úvahy na dané téma	

➤ charakterizuje proslov ➤ zapojuje se do diskuze, popř. ji řídí ➤ využívá zásad komunikace a pravidel dialogu	Proslov a diskuze • znaky proslovu, jeho druhy a využití • praktické ukázky proslovu • pokus o vedení diskuze na dané téma v třídním kolektivu	PT: Osobnostní a sociální výchova – tem. okruh: Komunikace (monologické formy – vstup do tématu „rétorika“; dialog – vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů)
➤ po přečtení textu dokáže vybrat z nabízených možností, co je názor pisatele ➤ analyzuje text a vyvodí závěr vyplývající z textu ➤ odlišuje v publicistickém textu fakta od názorů a hodnocení ➤ rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení ➤ rozpoznává manipulativní komunikaci v médiích a zaujímá k ní kritický postoj ➤ sestaví zprávu a komentovanou zprávu na dané téma	Publicistické útvary • rozdělení na útvary zpravodajské a úvahové • ukázky publicistických útvarů z tisku • publicistické útvary přechodné (směrem ke stylu odbornému i uměleckému)	PT: Mediální výchova – tem. okruhy: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení; Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality; Stavba mediálních sdělení; Vnímání autora mediálních sdělení
➤ vyjmenuje funkčních styly, slohové postupy a útvary ➤ slohové postupy a útvary uplatňuje ve svém vlastním jazykovém projevu adekvátně jeho povaze a funkci	Souhrnné poučení o slohu • funkční styly • slohové postupy a útvary • závěrečné shrnutí a opakování učiva o slohu a komunikaci	

Jazyková výchova	
Výstupy RVP ZV:	
žák	➤ spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova ➤ rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémech ➤ samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a dalšími slovníky a příručkami ➤ správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci ➤ využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace ➤ rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a souvětí ➤ v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slootovorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i v souvětí ➤ rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití

6 . ročník

Výstupy	Učivo (tematický celek)	Průřezová témata (PT) Mezipředmětové vztahy (MPV) Kontexty a přesahy, další poznámky
Žák ➤ rozlišuje útvary národního jazyka ➤ vyjmenuje útvary nespisovné a u každého z nich uvádí příklady	Jazyk a jazykověda • vznik jazyka, jazyk národní • útvary českého jazyka • jazykověda a její složky	MPV: Návaznost na učivo dějepisu – původ jazyka od praslovanštiny, přes staroslověnštinu (Slované, stěhování národů, Velká Morava)

➤ vyjmenuje základní jazykové příručky a samostatně je používá	• základní jazykové příručky	PT: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – tem. okruh: Jsme Evropané (klíčové mezníky evropské historie – jejich vliv na vznik a rozvoj českého jazyka)
➤ vysvětlí rozdíl mezi pojmy hláska a písmeno ➤ ovládá zásady správné výslovnosti problematických jevů (výslovnost souhláskových skupin aj.) ➤ čte se správným přízvukem (slovním i větným) a dodržuje tempo a melodii adekvátní povaze příslušného textu	Zvuková stránka jazyka • hláskosloví, rozdělení českých hlásek • spisovná výslovnost, souhlásky znělé a neznělé • slovní přízvuk • zvuková stránka věty – větná melodie, druhy vět, otázky zjišťovací a doplňovací, důraz, tempo a pauzy	
➤ rozliší slootovorný základ a kořen slova ➤ k danému slovu tvoří slova příbuzná	Stavba slova • slootovorný základ, přípona, předpona, slovo základové a odvozené, slova příbuzná • střídání hlásek a skupiny hlásek při odvozování • zdvojené souhlásky • morfologický pravopis	
	Pravopis	VVP:

➤ je obeznámen s vyjmenovanými slovy a přiřazuje k nim slova příbuzná ➤ používá poučky o psaní předpon s-, z-, vz- ➤ ve většině případů zdůvodní pravopis i, í/y, ý ➤ ve většině případů rozliší podstatná jména obecná a vlastní ➤ využívá nabídku online cvičení k procvičování a následné kontrole	• předpony s-, z-, vz-; předložky s, z • pravopis i, í/y, ý po obojetných souhláskách v kořeni slova • pravopis i/y v koncovkách slovesných tvarů • pravopis i, í/y, ý v koncovkách jmen • pravopis tvarů zájmen (mě/mně, ji/jí ...) • pravopis sk. bě -bje, pě- vě -,vje-, mě-mně • pravopis jmen obecných a vlastních	Pravopis (gramaticky i lexikálně správné vyjadřování v mluveném i psaném projevu) MPV: Využití poznatků z vlastivědy a zeměpisu - zeměpisné názvy (vlastní jména)
➤ většinu slov přiřazuje správně ke slovnímu druhu ➤ vysvětlí rozdíl mezi druhy ohebnými a neohebnými ➤ bez větších problémů skloňuje slova českého původu ➤ vyjmenuje některé odchylky od pravidelného skloňování podstatných jmen (části těla, krácení kmenové samohlásky ...)	Tvarosloví • druhy slov (slova ohebná a neohebná) • druhy podstatných jmen a jejich skloňování (podstatná jména konkrétní a abstraktní, pomnožná, hromadná a látková – informativně) • druhy přídavných jmen, jejich skloňování a stupňování • druhy zájmen a jejich skloňování • druhy číslovek a jejich skloňování • slovesa, slovesný způsob a čas	MPV: Návaznost na zeměpis a vlastivědu – pomnožná jména v zeměpisných názvech
➤ charakterizuje podmět a přísudek a vyjmenuje jejich druhy ➤ ve větě určuje předmět,	Skladba • základní větné členy • druhy podmětu a přísudku • shoda přísudku s podmětem	MPV: Návaznost na učivo slohu – užití řeči přímé a nepřímé

přívlastek a základní druhy příslovečného určení (PUČ, PUM a PUZ) ➤ vyhledává věty jednoduché, člení je na část podmětovou a přísudkovou ➤ graficky znázorní větu jednoduchou s podmětem vyjádřeným podstatným jménem ➤ odlišuje větu jednoduchou od souvětí a dokáže určit počet vět v souvětí	(+ podmětem několikanásobným a nevyjádřeným) • rozvíjející větné členy (PT, PUČ, PUM, PUZ, PKS, PKN) • grafické znázornění větné stavby • věta jednoduchá a souvětí, tvoření vět • věta hlavní a vedlejší • stavba textová, řeč přímá a nepřímá	
--	--	--

7 . ročník

➤ vyjmenuje slovní druhy a mluvnické kategorie ➤ vysvětlí kategorii slovesného rodu ➤ převádí slovesa z rodu činného do trpného a naopak ➤ významově i mluvnicky správně používá v textu příslovečné spřežky ➤ správně využívá stupňovaných tvarů příslovčí ➤ rozlišuje neohebná slova a vyhledá je v textu	Tvarosloví • opakování a procvičování tvarů slov ohebných • časování sloves • slovesný rod • příslovce a příslovečné spřežky, stupňování příslovčí • předložky vlastní a nevlastní • spojky podřadicí a souřadicí • částice a jejich využití z hlediska syntaxe • citoslovce a jejich postavení ve větě	
➤ definuje věcný význam slova	Nauka o významu slov • věcný význam slova	MPV: Sloh – využití citově zabarvených výrazů

➤ samostatně pracuje se SSČ ➤ v textu vyhledává slova jednoznačná a mnohoznačná ➤ vysvětlí možnosti využití citově zabarvených slov ve slohových a literárních útvarech ➤ využívá termíny z ostatních vyuč. předmětů	• slova jednoznačná a mnohoznačná • slovo a sousloví, rčení • synonyma, antonyma, homonyma • slova citově zabarvená • termíny	v některých slohových útvarech
➤ vyloží vztah mezi slovem základovým a odvozeným ➤ odvozuje podstat. jména, příd. jména a slovesa ➤ přechyluje podstatná jména ➤ porovná zvláštnosti regionálních názvů ➤ v psaném projevu správně užívá složenin ➤ rozlišuje zkratky a zkratková slova	Nauka o tvoření slov • slovní zásoba a způsoby jejího obohacování • slovo základové a odvozené, slovotvorný základ, slovotvorný prostředek • tvoření slov odvozováním, skládáním, zkracováním • odvozování podstatných jmen, přídavných jmen a sloves	VVP: Jazyková výchova – rozšiřování slovní zásoby
➤ vyjmenuje druhy vět podle postoje mluvčího ➤ v textu vyhledá a určí větu dvojčlennou ➤ rozliší větu jednočlennou a větný ekvivalent ➤ určuje základní větné členy a slovní druhy, jimiž jsou vyjádřeny ➤ vyhledává a blíže určuje předmět,	Skladba • druhy vět podle postoje mluvčího (oznamovací, rozkazovací, tázací, přací) • věty dvojčlenné a jednočlenné, větné ekvivalenty • základní větné členy (opakování a procvičení) • rozvíjející větné členy (PKS, PKN, PT,	MPV: Sloh – využití různých druhů vět ve vypravování

přívlastek, příslovečné určení času, místa, způsobu ➤ nově se seznámí s PU podmínky, přípustky, příčiny, míry a s doplňkem a přístavkem ➤ nahrazuje větné členy příslušnými VV ➤ dodržuje postup při určování druhů VV	PUČ, PUM, PUZ - opakování a procvičení) • PU podmínky, příp. příčiny a míry • doplněk • přístavek • věta hlavní a vedlejší • druhy vedlejších vět • VV podmětná, předmětná, příslovečná, přívlastková, doplňková, přísudková	
➤ procvičí si pravopis velkých písmen, správnost ověřuje v PČP ➤ používá pravidla pravopisu lexikálního, slovtvorného, morfologického i syntaktického ve větě jednoduché i v souvětí ➤ využívá nabídku online cvičení k procvičování a následné kontrole	Pravopis • procvičování pravopisu i / y • slova vyjmenovaná a příbuzná • psaní –i / -y v koncovkách podstatných jmen • psaní –i / -y v koncovkách přídavných jmen • psaní velkých písmen ve vlastních jménech (obecná pravidla, důraz na několikaslovné názvy a některé složitější příklady) • shoda přísudku s podmětem • souhrnná cvičení	VVP: Pravopis (gramaticky i lexikálně správné vyjadřování v mluveném i písemném projevu)

8. ročník

➤ přiřadí ke krátkému textu jeden	Obecné výklady o jazyce	MV:
---	---------------------------------------	-------------------

z nabízených pojmů útvaru jazyka národního ➤ vyjmenuje útvary českého jazyka ➤ vysvětlí základní rozdíl mezi jazykem spisovným a útvary nespisovnými ➤ vysvětlí rozdíl mezi obecnou češtinou a nářečími	• útvary českého jazyka • jazyková kultura • spisovný jazyk, nespisovné útvary • čeština jako součást jazyků slovanských	Dějepis – Slované PT: Multikulturní výchova – tem. okruh: Multikulturalita (specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost)
➤ ovládá odvozování jakožto základní způsob tvoření nových slov v češtině ➤ vysvětlí rozdíl mezi zkratkou a zkratkovým slovem	Nauka o slovní zásobě • způsoby tvoření nových slov • přejímání slov z cizích jazyků (skupiny slov přejímané z konkrétního jazyka, slova mezinárodní) • výslovnost a pravopis slov přejatých	VVP: Jazyková výchova – rozšiřování slov. Zásoby Ústní projev – srozumitelnost vyjadřování, spisovná výslovnost slov přejatých MPV: Cizí jazyk – přejatá slova
➤ ovládá nepravidelnosti ve skloňování některých podstatných jmen vzorů píseň a kost ➤ krátí kmenovou samohlásku při skloňování některých podstatných jmen ➤ správně tvoří slovesné tvary od kmene přítomného i minulého ➤ slovesa správně přiřadí ke slovesné třídě a příslušnému vzoru	Tvarosloví • opakování a procvičování poznatků z minulých ročníků • nepravidelnosti ve skloňování podstatných jmen (u některých jmen vzorů píseň a kost, jména krátící kmenovou samohlásku) • skloňování obecných jmen přejatých • skloňování cizích jmen vlastních • zopakování učiva o slovesném rodu • slovesný vid, slovesa dokonavá a nedokonavá, vidové dvojice	

➤ rozlišuje pojmy věta jednočlenná a větný ekvivalent ➤ vyjádří obsah věty dvojčlenné větou jednočlennou a naopak ➤ správně užívá zápor mluvnický, slovní, dvojí ➤ vyjmenuje a z textu správně určí větné členy základní i rozvíjející ➤ vyjmenuje různé způsoby vyjádření závislosti větných členů ➤ používá přívlastkový vztah ➤ v textu najde přístavek a je schopen sám přístavek vytvořit ➤ vysvětlí pojem významový poměr a principy jeho určování mezi jednotlivými složkami v několikanásobném větném členu, mezi souřadně spojenými VV a mezi	• tvoření slovesných tvarů z kmene přítomného • tvoření tvarů z kmene minulého • přehled slovesných tříd a vzorů • principy přiřazování sloves ke třídě a vzoru Skladba • opakování poznatků o větě dvojčlenné, jednočlenné a větném ekvivalentu • mluvnický zápor – větný, členský zápor slovní, dvojí zápor • základní větné členy – přehled, druhy podmětu a přísudku • podmět všeobecný a nevyjádřený • přísudek slovesný a slovesně jmenný • rozvíjející větné členy – přehled, procvičení osvojených poznatků • rozvíjející větné členy holé, rozvité a několikanásobné • způsoby vyjádření závislosti větných členů – shoda, řízenost, přimykání • příslovečné určení – přehled druhů, procvičení • přívlastek shodný a neshodný • přívlastek těsný a volný • přívlastek postupně	
---	--	--

VH ➤ vyjmenuje a správně určí všechny druhy významového poměru ➤ graficky znázorní větu jednoduchou i souvětí	rozvíjející a několikanásobný • významový poměr mezi jednotlivými složkami v několikanásobném větném členu • přehled a příklady významového poměru (slučovací, odporovací, stupňovací, vylučovací, důsledkový) • větné členy v přístavkovém vztahu • přístavek – zopakování a procvičení poznatků • grafický rozbor věty jednoduché • souvětí podřadné, věta hlavní a vedlejší • druhy vedlejších vět – zopakování přehledu a procvičení • souřadně spojené VV • tvoření vět, několikanásobný přísudek • stavba textová, souvětí souřadné • významový poměr mezi větami hlavními (přehled a principy určování význam poměru) • interpunkce v souvětí souřadném i podřadném (opakování poznatků o spojkách souřadících a podřadících) • grafické znázornění souvětí souřadného a podřadného	
	Pravopis	VVP:

➤ dodržuje zásady pravopisu lexikálního, slovo tvorného, morfologického i lexikálního ➤ využívá nabídku online cvičení k procvičování a následné kontrole	• pravopis i / y v kořeni slov a v koncovkách jmen a slovesných tvarů • shoda přísudku s podmětem • pravopis slov přejatých • psaní předložek s, z a předpon s-, z-, vz- • psaní skupin mě/mně, vě/vje, bě/bje na základě znalostí o stavbě slova a tvoření slov • psaní velkých písmen ve vlastních názvech s důrazem na diskutabilní případy a případy s dvojí možností psaní na základě kontextu	Pravopis (gramaticky i lexikálně správné vyjadřování v mluveném i písemném projevu)
--	--	--

9. ročník

➤ rozliší spisovný jazyk od nářečí a obecnou češtinu ➤ vybere z nabízených možností text ve spisovném jazyce ➤ najde nespisovný výraz a převede ho do jazyka spisovného ➤ češtinu bezpečně zařadí do správné jazykové skupiny ➤ vyjmenuje základní etapy vývoje českého jazyka ➤ samostatně pracuje se všemi základními jazykovými příručkami ➤ vysvětlí pojem jazykověda a rozdělí ji na základní dílčí disciplíny	Obecné výklady o jazyce • čeština a jazyky slovanské, další jazykové skupiny v Evropě • počátky spisovné češtiny • etapy ve vývoji českého jazyka • útvary českého jazyka • archaismy, historismy, neologismy • základní jazykové příručky • jazykověda a její disciplíny	PT: Multikulturní výchova – tem. okruh: Multikulturalita (specifické rysy jazyků, jejich rovnocennost) MPV: Cizí jazyk – vliv cizích jazyků na vývoj češtiny v různých etapách vývoje – dříve přejímání z latiny, němčiny, ze slovan. jazyků v době obrození, později z angličtiny
---	---	--

➤ ovládá spisovnou výslovnost souhláskových skupin ➤ dodržuje spisovnou výslovnost v českém jazyce běžně užívaných slov cizího původu	Zvuková stránka jazyka • samohlásky, souhlásky znělé a neznělé (zopakování a procvičení poznatků) • spisovná výslovnost – spodoba znělosti, přízvuk hlavní a vedlejší • zvuková stránka věty – melodie, tempo, důraz pauza • výslovnost a psaní jmen přejatých	VVP: Ústní projev – kultivace zvukové stránky jazyka (srozumitelnost vyjadřování, spisovná výslovnost)
➤ doplní k danému slovesu slovesa odvozená ➤ bezpečně určí stavbu slova ➤ ovládá principy tvoření slov odvozováním, skládáním i zkracováním ➤ nahradí slova přejatá českými ekvivalenty	Stavba a tvoření slov • kořen, předpona, přípona – zopakování a procvičení poznatků • tvoření slov odvozováním, skládáním a zkracováním – zopakování a procvičení • pravopis souvisící se stavbou slova a tvořením slov	
➤ rozpozná přenesená pojmenování a vysvětlí jejich význam ➤ prokáže znalost významu přeneseného pojmenování ➤ vyloží vztah mezi slovy nadřazenými, podřazenými a souřadnými ➤ slova používá v jejich primárních i sekundárních významech	Nauka o významu slov • slova nadřazená, podřazená a souřadná • slova jednoznačná a mnohoznačná • synonyma, antonyma, homonyma • odborné názvy neboli termíny • primární (původní) a sekundární (přenesený) význam slov	

➤ vytvoří a v textu vhodně využije metaforu a metonymii	• základní způsoby přenášení významu – metafora a metonymie	
➤ bezpečně rozlišuje slova ohebná a neohebná a přiřazuje je ke slovním druhům ➤ bez problémů dokáže skloňovat frekventovaná slova cizího původu i slova mezinárodní ➤ určuje mluvnické kategorie u sloves, včetně slovesného rodu a vidu, slovesa přiřazuje ke třídě a vzoru ➤ v textu vyhledá přechodníky, tvoří jejich tvary a vyloží jejich odlišné postavení v současném jazyce oproti minulosti	Tvarosloví • slovní druhy – přehled, opakování • jména – jejich druhy a tvary • skloňování obecných jmen přejatých • skloňování cizích jmen vlastních • tvary zájmen a číslovek • slovesa a jejich časování – shrnutí a procvičení poznatků • slovesné kategorie – důraz na slovesný rod a vid, praktické využití teoretických poznatků • přechodníky a jejich využití v minulosti a současnosti, ukázky textů ze starší literatury jako doklad četnosti těchto tvarů v minulosti	
➤ rozliší větu dvojčlennou, jednočlennou a větný ekvivalent ➤ vyjmenuje nepravidelnosti větné stavby, v textu je použije a jejich užití zdůvodní ➤ ovládá zásady interpunkce ve větě jednoduché i v souvětí souřadném a podřadném ➤ graficky znázorní větu jednoduchou i	Skladba • věta jednoduchá a souvětí • větné členy holé, rozvitě, několikanásobné • vztah přívlastkový (PK těsný a volný, postupně rozvíjející a několikanásobný, přístavek) • věta dvojčlenná, jednočlenná, větný ekvivalent	

souvětí ➤ dodržuje hlavní zásady českého slovosledu ➤ v textu bez problémů užívá přímou řeč bez uvozovací věty i s uvozovací větou v různých pozicích ➤ pojem vsuvka vysvětlí jako doplňující výraz či větu, která s obsahem věty, do níž je vložena, souvisí pouze významově, nikoli mluvnicky ➤ vsuvku od okolního textu správně graficky oddělí (čárkami, závorkami, pomlčkami)	• funkce vět a větných ekvivalentů • nepravidelnosti větné stavby – samostatný vět. člen, oslovení, elipsa • druhy vět vedlejších – opakování přehledu a postupu při určování • čárka v souvětí podřadném – opakování a shrnutí základních pravidel • tvoření vět, vysvětlení pojmu valence – moderní pohled na syntax • hlavní zásady českého slovosledu (hledisko významové, mluvnické, zvukové) • výstavba textová • shrnutí pravidel o zaznamenání přímé řeči • souvětí souřadné – jednoduché a složité • významový poměr mezi větami hlavními – opakování druhů VP, typických spojek a postupu při určování VP • interpunkce v souvětí souřadném s důrazem na případy, kdy se před spojkou „a“ píše čárka • vsuvka – syntaktický význam, formální označení	
	Pravopis	VVP:

• vybere z nabízených vět tu, ve které je/není pravopisná chyba ➤ dodržuje pravopis lexikální, morfologický, slootovorný i syntaktický ➤ ve sporných případech samostatně používá SSČ a PČP ➤ najde záměrně uvedenou pravopisnou chybu a vybere formulaci bez chyb ➤ využívá nabídku online cvičení k procvičování a následné kontrole	• pravopis velkých písmen ve vlastních názvech s důrazem na několikaslovné názvy zeměpisné, názvy označující úřady a instituce společenské, politické, správní, sportovní a kulturní, názvy uměleckých děl, řádů, cen a vyznamenání • pravopis obecných jmen přejatých • pravopis cizích jmen vlastních • shrnutí všech základních pravopisných pravidel z předcházejících ročníků	Pravopis (gramaticky i lexikálně správné vyjadřování v mluveném i písemném projevu)
--	---	--

Literární výchova	
Výstupy RVP ZV:	
žák ➤ uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla	

- rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora
- formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo
- tvoří vlastní literární text podle svých schopností na základě osvojených základů literární teorie
- rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty
- rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovnává je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele
- uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české i světové literatuře
- porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování
- vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích

6. ročník

Výstupy	Učivo (tematický celek)	Průřezová témata (PT) Mezipředmětové vztahy (MPV) Kontexty a přesahy, další poznámky
Žák ➤ vyjmenuje znaky ústní lidové slovesnosti a jejích typických žánrů ➤ uvádí základní literární druhy a žánry ➤ pojmenuje jednotlivé části knihy	Úvod do literatury • lidová slovesnost • literární druhy a žánry • poezie, próza • návštěva knihovny, co vše obsahuje kniha	MPV: Návaznost na učivo dějepisu – důležitá znalost etap vývoje lidské společnosti pro literární historii
➤ vysvětlí pojem bajka ➤ vlastními slovy převypráví děj a shrne ho	Bajka • vysvětlení pojmu • práce s literárním textem	PT: Osobnostní a sociální výchova – tem. okruh: Hodnoty, postoje, praktická etika
➤ vyjmenuje charakteristické znaky žánru	Pohádka • charakteristické znaky žánru, druhy	MPV: Dějepis – úloha nejvýznamnějších českých i světových autorů pohádek

➤ uvádí příklady z vlastní četby ➤ porovná ztvárnění námětu v literární a filmové podobě ➤ uvede významné představitele literárního žánru	pohádek • nejznámější čeští a světoví pohádkáři • práce s literárním textem	v kulturní historii
➤ vysvětlí pojmy balada a romance ➤ pamětně zvládne a přednese baladu dle vlastního výběru	Balada a romance • vysvětlení pojmů • autoři obou žánrů v naší literatuře • práce s textem klasických balad, text k recitaci	MPV: Dějepis – zařazení autorů balad a romancí k uměleckým stylům a historickým obdobím
➤ vyjmenuje typické znaky obou žánrů ➤ vlastními slovy převypráví děj a shrne ho	Historie v krásné literatuře • báje • pověsti • práce s literárním textem – báje, pověst	MPV: Dějepis – historie jako vděčné téma literárních děl (např. období antiky)
➤ vyjádří své emoce z četby ➤ navrhne vlastní obálku ke knize ➤ domýšlí pokračování příběhu	Dobrodružné příběhy • robinsonády • western	
➤ určí druh rýmu a zapíše rýmové schéma ➤ rozpozná básnické prostředky	Poezie • druhy • rým, druhy rýmu, rýmové schéma • kaligram	MPV: Výtvarná výchova – výtvarné pojetí básnického textu – báseň obraz = kaligram

(přirovnání, personifikace...) v přečteném textu ➤ tvoří vlastní báseň na základě zadaných kritérií ➤ pamětně zvládne a přednese báseň dle vlastního výběru	• básnické prostředky • práce s literárním textem, text určený k recitaci	
➤ srovná ztvárnění téhož námětu v různých uměleckých dílech ➤ uplatní vlastní diváckou zkušenost	Divadlo a film • objasnění pojmů drama, komedie, tragédie, dějství, dialog, monolog, úloha režiséra • práce s textem dramatu • druhy filmu	

7. ročník

➤ charakterizuje základní literární druhy a žánry ➤	Literární druhy a žánry • opakování pojmů z literární teorie	
➤ reprodukuje přečtený umělecký text ➤ popíše rozdíl mezi povídkou, novelou a románem ➤ tvoří jednoduchý literární text podle svých schopností	próza • povídka • novela • román	
➤ rozezná, čím se sci-fi liší od	Fantazie a literatura • fantasy	MPV: Výtvarná výchova

fantastické literatury ➤ čte ukázky z literárních děl, která již viděl zfilmována ➤ porovná ztvárnění námětu v literární a filmové podobě	• sci-fi	
➤ seznámí se s literárními druhy biografie a autobiografie a s jejich typickými znaky ➤ seznámí se s žánrem deníku a napíše touto formou vlastní text	Literatura faktu • cestopis • biografie • deník	MPV: Zeměpis – orientace v mapě
➤ vyjmenuje základní znaky komiksu ➤ dozvídá se o zajímavých filmových nebo seriálových adaptacích vybraných textů	Komiks	MPV: VV – grafické ztvárnění textu Informatika – fonty písma
➤ rozlišuje žánry starověké literatury a má přehled o nejdůležitějších dílech ➤ seznámí se podrobněji s literárním druhem dramatu ➤ vysvětlí literární pojmy související s daným obdobím	Starověká literatura • antická literatura • Bible • tvořivá práce s literárním textem	PT: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Jsme Evropané MPV: Dějepis – dějiny Řecka a Říma OV – umělecké slohy
➤ rozlišuje žánry středověké literatury a má přehled o nejdůležitějších dílech	Středověká literatura • počátky českého písemnictví • Kosmas	MPV: Dějepis, VV, OV - umělecké slohy

➤ vysvětlí literární pojmy související s daným obdobím	• Jan Hus • tvořivá činnost s literárním textem	
➤ vysvětlí pojmy renesance a humanismus a uvede nejvýznamnější představitele ➤ popíše rozdíl mezi komedií a tragédií a uvede představitele těchto žánrů ➤ určí, ke kterému literárnímu druhu patří přečtený text	Renesance a humanismus • základní charakteristika uměleckého směru • významní představitelé • práce s literárním textem	MPV: Dějepis – období renesance a humanismu, nový názor na svět a člověka HV – renesanční hudba OV – umělecké směry
➤ vysvětlí pojmy baroko a klasicismus a uvede nejvýznamnější představitele ➤ vyhledává informace v různých informačních zdrojích	Baroko, klasicismus • významní představitelé • práce s literárním textem	MPV: HV – barokní hudba OV – umělecké směry JČ – úpadek českého jazyka Dějepis – pobělohorská kultura
➤ vyjádří své dojmy a pocity z četby ➤ domýšlí pokračování příběhu podle vlastní fantazie	Literatura pro děti a mládež • individuální práce s literárním textem	

8. ročník

	Poezie, próza, drama	MPV:
--	-----------------------------	-------------

➤ přiřadí k uvedenému lit. druhu/žánru ukázky jednotlivých uměleckých textů ➤ vytvoří jednodušší lit. text (báseň, bajku, pohádku...) ➤ odliší řeč vypravěče a řeč postav (ich forma, er – forma) ➤ uvádí základní literární směry a jejich významné představitele ➤ porovná ztvárnění námětu v literární a filmové podobě	• opakování pojmů z literární teorie • výstavba epického a dramatického děje, členění epických žánrů • kompozice lyriky • užití básnických prostředků • práce s literárním textem Romantismus ve světové literatuře • významní představitelé • práce s literárním textem	HV, VV – důležitost smyslového vnímání a individuálního prožitku pro vznik uměleckého díla PT: Osobnostní a sociální výchova – tem. okruh: Osobnostní rozvoj PT: Multikulturní výchova – tem. okruh. Etnický původ MV: Dějepis - romantismus
➤ uvádí významné představitele daných období a orientuje se v jejich díle ➤ rozpozná základní rysy výrazného individuálního stylu autora ➤ reprodukuje přečtený umělecký text ➤ pamětně zvládne a přednese básnický text	Literatura národního obrození • etapy NO • významní představitelé • tvořivé činnosti s literárním textem	MPV: Dějepis – období národního obrození
➤ porovná ztvárnění námětu v literární a filmové podobě ➤ tvoří vlastní literární text podle svých	Realismus ve světové literatuře • významní představitelé • tvořivé činnosti s literárním textem	MPV: Dějepis – realismus

schopností ➤ vyjmenuje nejvýznamnější představitele daného literárního směru		
➤ vyjmenuje nejvýznamnější umělecké směry konce 19. století a začátku 20. století ➤ seznamuje se s hlavními představiteli tohoto literárního období a jejich díly	Umělecké směry konce 19. a počátku 20. století • literární moderna (česká i světová) • „prokletí básníci“ • tvořivé činnosti s literárním textem	MPV: Dějepis PT: Osobnostní a sociální výchova, temat. okruh Osobnostní rozvoj, morální rozvoj
➤ vyjádří své dojmy a pocity z četby ➤ vyjádří své sympatie/antipatie k přečtenému textu, v němž je patrný výrazný styl autora ➤ vybírá si tituly adekvátně svým zájmům a čtenářským zkušenostem	Literatura pro děti a mládež • tvořivá práce s literárním textem	

Poznámka: Některé tematické celky v tomto ročníku nechávají prostor pro vlastní výběr textů k četbě a rozboru. Učitel tak může volit sám podle svých zkušeností a zájmů z většího počtu alternativ. Očekávané výstupy by však měly být zachovány.

9. ročník

➤ vyjmenuje základní literární druhy a žánry a uvede jejich výrazné představitele ➤ správně určí básnické prostředky	Literární druhy a žánry • opakování literárních druhů a žánrů • literatura hodnotná a konzumní • co obsahuje kniha	
---	--	--

(personifikaci, metaforu, metonymii...) ➤ popíše formální strukturu knihy ➤ vyhledává informace z různých informačních zdrojů		
➤ vysvětlí pojem „ztracená generace“ a specifiku Haškova humoru ➤ správně určí básnické prostředky (personifikaci, metaforu, metonymii...)	Odraz 1. světové války v literatuře • Próza – Jaroslav Hašek, „ztracená generace“ • Poezie	MPV: Dějepis – 1. světová válka
➤ charakterizuje postavení židovských autorů tohoto období ➤ seznamuje se s hlavními představiteli tohoto literárního období a jejich díly	Meziválečná literatura • světová • česká	MPV: Dějepis, OV PT: Mediální výchova: Vnímání autora mediálních sdělení, Fungování a vliv médií ve společnosti
➤ charakterizuje moderní literární směry a uvádí jejich představitele v české a světové literatuře	Poezie mezi válkami • avantgarda	MPV: Dějepis

➤ vysvětlí pojmy samizdat a exilová literatura ➤ pochopí postavení demokraticky smýšlejících autorů v době totalitního režimu ➤ vyjádří pocity a myšlenky lyrického mluvčího ➤ se pokusí jednoduše převést úryvek lit. díla do podoby divadelního scénáře	Česká literatura 2. poloviny 20. století a ohlas 2. světové války v literatuře • samizdatová literatura • exilová literatura Poezie a hudba, divadla malých forem • písničkáři	MPV: Dějepis – 2. světová válka, holocaust MPV: HV – jazzová hudba
➤ seznamuje se s hlavními představiteli tohoto literárního období a jejich díly ➤ porovná ztvárnění námětu v literární a filmové podobě ➤	Světová literatura 2. poloviny 20. století • hlavní představitelé • tvořivá práce s literárním textem	MPV: Dějepis OV – utopické myšlení
➤ čte s porozuměním různé literární texty ➤ dokáže je samostatně reprodukovat a interpretovat jejich význam	Literatura pro děti a mládež, současná literatura • individuální výběr	PT: Osobnostní a sociální výchova – tem. okruh: Rozvoj schopnosti poznávání (cvičení smyslového vnímání)

Poznámka: Podobně jako v osmém ročníku i zde nechávají některé tematické okruhy široký prostor pro vlastní výběr textů k četbě a rozboru. Učitel tak může volit sám podle svých zkušeností a zájmů z většího počtu alternativ.

Seznam použitých zkratk:

MPV	mezipředmětové vztahy
PČP	Pravidla českého pravopisu
PK	přívlastek
PKN	přívlastek neshodný
PKS	přívlastek shodný
PU	příslopečné určení
PUČ	příslopečné určení času
PUM	příslopečné určení místa
PUZ	příslopečné určení způsobu
PT	průřezové téma, předmět
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program základního vzdělávání
SSČ	Slovník spisovné češtiny
ŠVP	Školní vzdělávací program
VH	věta hlavní
VP	významový poměr
VV	věta vedlejší
VVP	výchova k volbě povolání